

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

**СТОРЧЕВА ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА
РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА
НЕДОЛІКИ (НА ПРИКЛАДІ БАШТАНСЬКОЇ ТА КОБЛІВСЬКОЇ ОТГ)**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Євроінтеграційний курс України визначив необхідність проведення низки реформ в державі, для відповідності європейським стандартам. Досить велика кількість країн-членів Європейського Союзу в свій період інтеграції реформували централізовану систему управління в децентралізовану, пройшли етап адміністративно-територіального реформування. При цьому у кожній державі відмічалися певні успіхи та здобутки, а також – ризики і помилки.

В Україні процес децентралізації розпочався в 2014-2015 рр. і мав передбачати декілька етапів. Проте, ситуація залишається такою, що перший етап децентралізації не може завершитися, оскільки значний відсоток громад ще не об'єдналися. Тому необхідним постає питання визначення основних причин уповільнення процесу децентралізації та розглянути успішні приклади впровадження реформи, для вироблення рекомендацій щодо подальшого розвитку децентралізації.

Процес реформування, що поєднує реформу інституту місцевого самоврядування, адміністративно-територіальну реформу та переформатування інституту державної регіональної політики, має забезпечити формування фінансово спроможних громад, здатних надавати адміністративні послуги в повному об'ємі відповідно до потреб населення, а також забезпечувати комплексний та системний розвиток територій, посилити рівень відповідальності місцевої влади та територіальної громади за прийняття рішень щодо розвитку регіону.

Незважаючи на те, що децентралізація є предметом багатьох наукових дискусій та досліджень, не з'ясованим залишається питання визначення конкретних переваг та ризиків децентралізації на прикладі уже створених і успішно функціонуючих громад (у даному дослідженні – громад Миколаївської області).

Так, зарубіжний досвід децентралізації вивчали Т. Забейворота, Т. Лушагіна та А. Соловійова. Політичні аспекти європейського досвіду адміністративно-територіального реформування розглядає М. Новіков. Взаємодію органів державної влади та органів місцевого самоврядування О. Євтушенко.

Питання територіальної структури та регіонального врядування в країнах Східної Європи розкриває Т. Панченко, а еволюцію територіальної влади в країнах Східної Європи характеризує Т. Стеценко. Особливості здійснення адміністративно-територіальної реформи в Естонії досліджує Т. Стежар, А. Ткачук. Цікавими є дослідження Д. Янга щодо досвіду адміністративно-територіального реформування в країнах Скандинавії та Балтії.

Метою роботи є розкриття переваг та недоліків реформи децентралізації на прикладі Баштанської та Коблівської ОТГ.

Для досягнення мети дослідження було поставлено і виконано такі основні завдання:

- розглянути категоріально-понятійний апарат реформи децентралізації та її нормативно-правове забезпечення
- охарактеризувати зарубіжний досвід проведення реформи децентралізації;
- визначити особливості проведення децентралізації в Миколаївській області;
- з'ясувати специфіку бюджетування Баштанської та Коблівської об'єднаних територіальних громад та їх соціально-економічний розвиток

- визначити перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні.
Об'єктом дослідження є процес децентралізації.

Предметом дослідження є розкриття переваг та недоліків реформи децентралізації на прикладі Баштанської та Коблівської ОТГ.

Методи дослідження. У процесі виконання поставлених завдань в роботі застосовано ряд методів дослідження. Зокрема, серед загальнонаукових методів дослідження: аналіз, синтез; індукції та дедукції. Серед спеціальних методів дослідження було використано: системний метод при характеристиці реформи децентралізації в Україні та зарубіжних країнах; порівняльний метод що надав можливість в порівняльній перспективі розглянути досвід децентралізації Баштанської та Коблівської ОТГ; функціональний метод, за допомогою якого показано залежність здійснення процесу децентралізації від успішності проведення адміністративно-територіальної реформи в європейських країнах; історичний метод при вивченні основних етапів здійснення реформи децентралізації в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна полягає в тому, що вперше на магістерському рівні здійснено порівняльну характеристику ОТГ Миколаївської області. Відповідно:

вперше:

- визначено основні проблемні моменти запровадження децентралізації в Миколаївській області;
- запропоновано порівняльну характеристику Баштанської та Коблівської ОТГ;

удосконалено:

- періодизацію процесу децентралізації в Україні;
- систему поглядів щодо перспектив розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні;

дістало подальшого розвитку:

- вивчення напрямів діяльності ОТГ після завершення процесу децентралізації.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути використані при викладанні курсів: «Державне управління і місцеве самоврядування», «Публічна політика». Також, результати дослідження рекомендовані для студентів при підготовці до навчальних курсів та всім тим, хто цікавиться даною проблематикою. Дане дослідження може також використовуватись в роботі різноманітних тематичних клубів і конференцій, у масово-роз'яснювальній та просвітницькій роботі серед населення.

Особистий внесок магістранта. Дане магістерське дослідження є самостійним, а наукові розробки та положення, висновки та результати отримані самостійно автором відповідно до поставлених завдань.

Структура наукової роботи. Дослідження містить вступ, три розділи, висновків, списку використаної літератури. Повний обсяг магістерської роботи налічує 99 сторінки, із них 82 сторінки основного тексту. Список літератури налічує 74 найменування. Додатки – 2 шт.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрито актуальність дослідження та стан наукового вивчення проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, розкрито основні методи, сформульовано наукову новизну, зазначено практичне значення результатів дослідження.

У *першому розділі «Теоретичні основи дослідження реформи децентралізації»* визначено категоріальний апарат дослідження, розкрито нормативно-правове забезпечення реформи децентралізації в Україні, а також показано зарубіжний досвід проведення реформи децентралізації.

У *підрозділі 1.1. «Категоріально-понятійний апарат реформи децентралізації»* зазначається, децентралізація передбачає побудову ефективної системи місцевого самоврядування, створенню спроможних територіальних громад, які матимуть змогу ефективно розпоряджатися власними коштами для задоволення основних потреб громадян, розвитку власного регіону, створенню позитивного внутрішнього і зовнішнього іміджу об'єднаної територіальної громади, що зможе надати можливість залучати нові інвестиції в регіон, а отже – забезпечити сталий розвиток держави. Серед основних ризиків реформи можна виділити: - недостатньо розроблена та вивчена модель реформування АТУ. Тобто, необхідно чітко визначити критерії зміни адміністративно-територіальних одиниць (наприклад, не можна до всього масиву поселень застосовувати один кількісний критерій – визначену кількість населення); якщо ініціатива об'єднання низових адміністративно-територіальних одиниць йде згори – від центральних органів влади, то як правило реформа була невдалою, успіх реформи має забезпечуватися широкою підтримкою населення, а ініціатива має йти від самих громадян; якщо реформа в часовому проміжку продовжується більше ніж десять років, то вона починає втрачати свою актуальність і перетворюється із стану активного реформування в стан застою, що носить більше деструктивний характер.

У *підрозділі 1.2. «Нормативно-правове забезпечення реформи децентралізації в Україні»* розглянуто головні нормативно правові акти України щодо децентралізації. Зазначено, що на даний час Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України прийнята значна кількість нормативно-правових актів, що дозволяють реалізовувати реформу децентралізації влади, але ще залишаються невирішеними питання діяльності територіальних громад, що потребують законодавчого врегулювання.

У *підрозділі 1.3. «Зарубіжний досвід соціального захисту багатодітних сімей»* для сучасних децентралізаційних процесів в Україні є корисним досвід реформування системи місцевого самоврядування країн Балтії. По-перше, в умовах адміністративно-територіальної реформи (укрупнення адміністративних одиниць) необхідно прагнути до добровільного об'єднання територіальних громад, тільки в такому випадку можна буде говорити про їх ефективність. По-друге, виникає необхідність створення умов для прозорості прийняття рішень органами місцевого самоврядування. По-третє, необгрунтоване копіювання іноземного досвіду для України може призвести до адаптаційних проблем, що суттєво затягнуть реформу і можуть в такому разі виникнути проблеми з її ефективністю. Тому питання децентралізації в Україні, незважаючи на впровадження реформи, все ще залишається відкритим. В свою чергу, враховуючи зовнішньополітичну та внутрішньополітичну ситуацію в Україні (територіальні претензії, сепаратистські настрої), корисним стає досвід Великобританії в асиметричній деволюції.

У другому розділі «Аналіз реформи децентралізації на прикладі Баштанської та Коблівської об'єднаних територіальних громад» розкриваються основні проблеми проведення децентралізації в Миколаївській області, а також аналізуються система бюджетоутворення та соціально-економічного розвитку зазначених громад.

У підрозділі 2.1. «Особливості проведення децентралізації в Миколаївській області» зазначено, що Прогнозоване продовження євроінтеграційних процесів та реформ в Україні сприятимуть покращенню бізнес-клімату та зростанню зацікавленості інвесторів до України та її регіонів і громад. З урахуванням таких сильних сторін Коблівської громади, як наявність зручного географічного розміщення (близькість до обласних центрів Миколаєва та Одеси), наявності достатньої кількості трудових ресурсів та достатньої кількості родючих та екологічно чистих сільськогосподарських земель (для ведення сучасного агробізнесу), такі можливості стимулюватимуть розвиток сільського господарства та переробної промисловості, розвиток транспортно-логістичної інфраструктури та, як результат, підвищення доходів населення, покращення якості життя мешканців сільської місцевості.

Підрозділ 2.2. «Бюджет Баштанської та Коблівської об'єднаних територіальних громад» розкриває структуру наповнення бюджетів територіальних громад в порівняльній характеристиці. Зроблено висновки, що при первинному розрахунку майбутнього бюджету ОТГ і власне самого процесу об'єднання мають бути враховані всі ризики та небезпеки, а також прорахувати максимальну можливість отримання доходів із залученням додаткових джерел фінансування. Отримавши можливість самостійно розпоряджатися коштами, ОТГ почали вкладати кошти в різного роду соціальні проекти, благоустрій, якість та доступність публічних послуг, раціональність використання наявних ресурсів..

У підрозділі 2.3. «Соціально-економічний розвиток Баштанської та Коблівської об'єднаних територіальних громад» зазначено, що провівши аналіз реформи децентралізації на прикладі Баштанської та Коблівської ОТГ, проаналізувавши їх бюджет та соціально – економічний розвиток, можна зробити такі висновки:

Баштанська громада має потужний промисловий потенціал, розвинуту ресурсну базу. Основною бюджетоформуючою сферою є промисловість. Висока інвестиційна активність досягається шляхом зростання обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їх розподілу за пріоритетними сферами, зокрема соціальною сферою..

Баштанська об'єднана територіальна громада посідає одне з провідних місць в області по залученню інвестицій в розвиток своєї економіки. Основною метою реалізації інвестиційної політики в громаді- підвищення рівня залучення нових джерел фінансування та стабільність інвестиційного клімату. Баштанська громада володіє потужним рекреаційно-туристичним потенціалом, вигідним географічним розташуванням, багату історико-культурною спадщиною та має перспективні умови для успішного розвитку туризму і відпочинку.

Стосовно Коблівської також можна сказати, що громада розвивається завдяки вдалого запровадження реформи децентралізації. На відмінно від Баштанської ОТГ, яка багато коштів інвестує в розвиток території, культурно-історичної спадщини щоб стати привабливою для туристів та іноземних інвесторів, Коблівська ОТГ має значну перевагу в розташуванні і в основному ґрунтується на туристичному секторі. Розвиток саме

туристичного сектору здатен вивести громаду на новий рівень інвестицій, а для цього необхідним є перелік якості сфери послуг, вироблення стратегічної політики розвитку регіону.

Третій розділ «Перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні в умовах другого етапу децентралізації» розкриває Перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні та запровадження адміністративно-територіальної реформи.

У підрозділі 3.1. «Перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні» зазначається, що процес децентралізації в Україні не є однозначним – має свої переваги та недоліки. Не існує і єдиної думки щодо децентралізації серед теоретиків та практиків даного питання. Проблема полягає в тому, що в теоретичній площині всі проекти ніби то враховують ризики, а в практичній виявляється, що ні. Саме так відбувалося із відмовою багатьох громад до об'єднання, мало того, існують громади, які вже об'єдналися і успішно працюють, проте вважають реформу децентралізації провальною.

У підрозділі 3.2. «Особливості впровадження адміністративно-територіальної реформи як другого етапу децентралізації в Україні» визначено, що на сучасному етапі державотворення адміністративно-територіальна реформа залишається в процесі впровадження і знаходиться лише на своєму першому етапі. І вже на цьому етапі виникає низка ризиків та супротиву. Проте, якщо самі територіальні громади та органи державної влади будуть співпрацювати в даному питанні, а не сперечатися, то другий етап впровадження матиме більше успіхів і вимагатиме менше часу.

Подальша децентралізація управлінських повноважень у різних секторах очікувано передбачатиме підвищення ефективності реалізації відповідних публічних політик шляхом посилення спроможності органів місцевого самоврядування брати на себе відповідальність за надання послуг та інвестування у місцевий розвиток. У такому контексті необхідним є прийняття низки положень та законів, що мали б ефективно впроваджувати реформу децентралізації на другому етапі.

У висновках представлено основні підсумки та рекомендації дослідження:

З проведеного дослідження реформи децентралізації в Україні можна зробити такі висновки:

На сучасному етапі розвитку економіки України питання ефективності державного управління набуває гостроти та потребує наукового обґрунтування з позицій пошуку дієвих форм, моделей та інструментів. Одним з реальних механізмів його вирішення є реалізація реформ з децентралізації. Відповідно децентралізацію розглядають як принцип, метод, властивість державного управління. Серед форм децентралізації виділяють політичну, адміністративну, демократичну, ринкову, просторову, фінансово-бюджетну та децентралізацію надання громадських послуг.

Процес децентралізації супроводжується удосконаленням нормативно-правової бази, що ґрунтується в основному на наступних нормативно-правових актах: Закони України щодо внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України, Закон «Про співробітництво територіальних громад», Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад», Закон «Про засади державної регіональної політики». Не дивлячись на короткий час існування цих нормативних актів, до них уже внесено ряд змін, хоча вони все рівно залишаються досить загальними та схематичними.

Європейський досвід децентралізації показав, що питання локального характеру мають вирішуватися на місцевому рівні, адже територіальна громада краще знає, які питання потребують нагального вирішення. Для європейських країн характерний досвід співпраці між громадою та державою, що сприяє розвитку громадянського суспільства та контролю над виконанням представників влади своїх повноважень. Для кожної європейської країни притаманні свої особливості організації місцевого самоврядування, проте в цілому можна виділити три основні моделі місцевого самоврядування: англосаксонська, континентальна, змішана. Проаналізувавши досвід європейських країн щодо децентралізації, приходимо до висновків, що деякі країни так і не завершили реформу, оскільки на неї пішло більше часу, ніж планувалося, а також і фінансів. Крім того, реформа має низку переваг, але й не менше недоліків.

Метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів. Провівши аналіз реформи децентралізації на прикладі Баштанської та Коблівської ОТГ, проаналізувавши їх бюджет та соціально – економічний розвиток, можна зробити такі висновки, що громади мають промисловий потенціал, розвинуту технічну базу. Промисловість є важливою бюджетоутворюючою галуззю економіки ОТГ. Необхідною умовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність. Вона досягається за допомогою зростання обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їх використання в пріоритетних сферах матеріального виробництва та соціальної сфери.

Баштанська об'єднана територіальна громада посідає одне з провідних місць в області по залученню інвестицій в розвиток своєї економіки. Громада володіє потужним рекреаційно-туристичним потенціалом, вигідним географічним розташуванням, багатою історико-культурною спадщиною та має перспективні умови для успішного розвитку туризму і відпочинку. Стосовно Коблівської також можна сказати, що громада розвивається завдяки вдалого запровадження реформи децентралізації. На відмінно від Баштанської ОТГ, яка багато коштів інвестує в розвиток території, культурно-історичної спадщини щоб стати привабливою для туристів та іноземних інвесторів, Коблівська ОТГ має значну перевагу в розташуванні і в основному ґрунтується на туристичному секторі.

Для вдалого розвитку громади, звісно потрібне вдале розташування, наявність потужних підприємств, фермерських господарств але як показують дослідження, потрібно знайти в своїй громаді, щось цікаве, привабливе і розвивати, тому що на мою думку, кожна громада унікальна і їй є що показати. Як прикладом є Баштанська та Коблівська ОТГ, які мають різну кількість населення, різну площу, різне розташування, різні шляхи розвитку, але це не заважає їм бути досить успішними. Незважаючи на недоліки, можу сказати що досвід Баштанської та Коблівської ОТГ може бути вдалим прикладом для застосування в розвитку інших громад, як в Миколаївській області так і в Україні в цілому.

Реалізація реформи децентралізації в Україні все ще відбувається на першому етапі, хоча за планом вже в 2018 році мав розпочатися другий етап – адміністративно-територіальна реформа та ліквідація рад обласного та районного значення. Проте, оскільки об'єднання територіальних громад ще остаточно не завершилося, виникають проблеми в подальшому впровадженні реформи, що має передбачати запровадження

нових законів .А саме:

«Про засади адміністративно-територіального устрою України» - в рамках чинної Конституції має визначати особливості організації адміністративно-територіального устрою України, види населених пунктів, систему адміністративно-територіальних одиниць, повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань адміністративно-територіального устрою, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України.

Про внесення змін до закону «Про регулювання містобудівної діяльності» - має упорядкувати існуючі недоліки у містобудівній діяльності, унеможливити нецільове використання ресурсів та корупційних діянь у питаннях розподілу земель.

«Про службу в органах місцевого самоврядування (нова редакція)» - має забезпечити рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування, підвищити імідж служби в ОМС, мотивувати місцевих службовців до розвитку громад та власного розвитку.

«Щодо державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування».

«Про місцевий референдум».

Оновити закони та підзаконні акти щодо місцевих виборів, щодо місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій тощо.

6. Новий етап реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, який відбуватиметься протягом 2019-2021 рр., має передбачати стрімкі кардинальні зміни нормативно-правового поля щодо взаємопов'язаних трансформацій адміністративно-територіального устрою, місцевого самоврядування та державного управління. Він включатиме внесення змін до Конституції щодо посилення спроможності органів самоврядування районного та обласного рівня та кристалізацію повноважень виконавчих органів державної влади на субрегіональному та регіональному рівнях.

Відповідно, під час об'єднання громад на новому етапі реформи децентралізації необхідно не лише забезпечити підвищення інституційної та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування виконувати власні та делеговані державою повноваження на належному рівні, але й регламентувати розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та державної влади. Для успішного досягнення цілей реформи децентралізації необхідно зберегти баланс між завданням завершити об'єднання громад до весни 2020 р., з одного боку, та метою формування громад, спроможних до розвитку та надання якісних та доступних послуг.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Сторчева О.В. Євтушенко О.Н., Бюджет Баштанської об'єднаної територіальної громади Миколаївської області в умовах децентралізації./ Ольвійський форум – 2019: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XIII міжнар.наук.конф. 6-9 червня 2019 р. м. Миколаїв: програма та тези доповідей: наукової конференції «Державна політика формування спроможних до самоврядування

територіальних громад у процесі децентралізації як запорука національної безпеки»/Чорном.нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 18-20.

АНОТАЦІЯ

Сторчева О. В. Реформа децентралізації в Україні: переваги та недоліки. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. - Миколаїв, 2019.

В цьому дослідженні розкривається проблематика реалізації реформи децентралізації в Україні. Зважаючи на те, що реформа стартувала ще в 2014 році, а її другий етап мав розпочатися у березні 2018, але не розпочався, виникає необхідність дослідження головних причин затягування реформи, а також здобутків успішних територіальних громад. Тому предметом дослідження було визначено розкриття переваг та недоліків реформи децентралізації на прикладі Баштанської та Коблівської ОТГ.

У дослідженні було обрано для порівняння саме ці дві територіальні громади – Баштанську та Коблівську, оскільки вони мали досить перспективні стартові позиції на початку втілення реформи. Для якнайкращого розкриття предмета дослідження, було визначено категоріальний апарат, де зазначено особливості наукового дискурсу стосовно дефініції «децентралізація». Також було охарактеризовано нормативно-правову базу здійснення реформи децентралізації в Україні. В ході дослідження запропоновано розглянути досвід європейських країн, що здійснили децентралізацію на шляху до євроінтеграції. Адже, науковцями пропонується досить часто модель децентралізації Польщі. Проте, в магістерській роботі запропоновані інші моделі інших країн, зокрема країн Балтії, які на початку децентралізації мали схожі проблеми з Україною.

Реформа децентралізації отримала значний опір як серед населення, так і серед представників місцевої влади, зокрема, що стосується Миколаївщини. Тому в даному контексті доречно розглянути кращі практики реалізації права територіальної громади на владу. Для порівняння ОТГ були обрані показники системи бюджетування та соціально-економічного розвитку. В результаті дослідження, було визначено, що для успішного розвитку ОТГ важливе значення має здатність територіальної громади співпрацювати з різного роду громадськими організаціями, втілювати соціальні проекти, залучати фінансових донорів до реалізації стратегічних програм розвитку громади.

Також в результаті дослідження було надано рекомендації щодо подальшої реалізації реформи децентралізації, зокрема особливостей впровадження другого етапу – адміністративно-територіальної реформи, що в сучасних умовах розвитку державності потребує особливо виважених кроків і рішень.

Ключові слова: децентралізація, адміністративно-територіальна реформа, об'єднана територіальна громада, соціально-економічний розвиток.

SUMMARY

Storcheva OV Decentralization reform in Ukraine: advantages and disadvantages. - Manuscript.

This is the Masters thesis to obtain an educational degree of «Master». Petro Mohyla Black

Sea National University. – Mykolaiv, 2019.

This study shows the implementation of decentralization reform in Ukraine. The reform started in 2014 and its second phase should have started in March 2018, but it did not happen, so it was necessary to investigate the main reasons for delaying the reform, as well as the benefits of successful territorial communities. Therefore, the subject of the study identifies the disclosure of the advantages and disadvantages of decentralization reform, such as the Bashtanskaya and Koblevsky UTCs.

In the study, we compare the two territorial communities themselves - Bashtanska and Koblovska, as they had quite promising starting positions at the beginning of the reform. For the best possible disclosure of the subject of the following study, we identified a categorical apparatus, and specified the features of the scientific discourse regarding the definition of “decentralization”. The regulatory framework for decentralization reform in Ukraine was also outlined. The study proposes to consider the experience of European countries that have implemented decentralization on the way to European integration. After all, scientists often propose a Polish model of decentralization. However, the master's thesis proposes other models of different countries, including the Baltic countries that at the beginning of decentralization had similar problems.

Decentralization reform has received considerable resistance both among the population and among local authorities of Mykolaiv region. Therefore, in this context, it is appropriate to consider the best practices for exercising the right of the territorial community to power. Indicators of the budgeting and socio-economic development system are selected for comparison. As a result of the research, it is determined that for the successful development of the territorial community the most important thing is to cooperate with various public organizations, implement social projects, and involve financial contributors in the implementation of strategic community development programs.

The study also provided recommendations for the further implementation of the decentralization reform, in particular the peculiarities of the implementation of the second phase – administrative and territorial reform, which in the current conditions of state development requires particularly well-considered steps and decisions.

Keywords: decentralization, administrative and territorial reform, integrated territorial community, socio-economic development.